

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра охорона праці

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

_____ Л.Л.Бачурін

«_____» _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ**

галузь знань 26 Цивільна безпека

спеціальність 263 Цивільна безпека

Факультет гірничий

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільний захист» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» 263 цивільна безпека.

«_____» _____ 2019 року. с.

Розробники: Андрєєва А.В., к.т.н., доцент кафедри охорони праці

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри охорона праці

Протокол № ____ від. «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедрою охорони праці

(_____) д.т.н., проф. Александров С.М
(підпис)

«_____» _____ 20__ р

Схвалено науково-методичною комісією Донецького національного технічного університету спеціальності 263 Цивільна безпека.

Протокол № ____ від “__” ____ 201 р.

“__” ____ 201 р. Голова (_____) д.т.н., проф. Подкопасьв
(підпис) (прізвище та ініціали)

Декан ГФ

Мерзлікін А.В.

©ДонНТУ, 2019 рік
©Андрєєва А.В., 2019

1. Опис навчальної дисципліни
«ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 26 Цивільна безпека	Основна дисципліна	
Модулів - 1	Спеціальність 263 Цивільна безпека	Рік підготовки:	
Змістових модулів 1		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: передбачено навчальним. планом		Семестр	
Загальна кількість годин - 180		2-й	
Тижневих годин : Аудиторних денна-6 самостійної роботи студента денна -5,25	Освітній ступінь: Бакалавр	Лекції	
		48 год.-	
		Практичні, семінарські	
		48 год.-	
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		84	
		Індивідуальні завдання: – РР	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- аудиторні заняття –96/84, або 1,14.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Цивільний захист” є: забезпечити відповідні сучасним вимогам знання студентів про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, в першу чергу техногенного характеру, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров’я людини та сформувати необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для їх запобігання і ліквідації, захисту людей та навколишнього середовища.

Завданнями вивчення дисципліни “Цивільний захист” є: засвоєння студентами сучасних теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків. Освоївши програму навчальної дисципліни "Цивільний захист" бакалаври, повинні бути здатними вирішувати професійні задачі з урахуванням вимог ЦЗ та володіти головними професійними компетенціями для забезпечення реалізації вказаних задач.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

основні положення Концепції національної безпеки України, що стосуються безпеки життя та здоров’я особи;

методи та інструменти моніторингу НС, побудови моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків

заходи для створення безпечних умов на сприятливе життєве середовище, щодо забезпечення санітарно-гігієнічного та епідемічного благополуччя населення;

причини та характер виникнення техногенних, природних, соціальних та політичних небезпек;

основні заходи, спрямовані на попередження та мінімізацію негативних наслідків техногенних, природних та соціально-політичних небезпек;

причини виникнення, характеристика та класифікація надзвичайних ситуацій;

принципи та засоби захисту населення і його життєзабезпечення в умовах надзвичайних ситуацій;

основи організації й проведення рятувальних та інших невідкладних робіт;

основні законодавчі та нормативні акти з питань цивільного захисту;

систему державних органів з управління та нагляду за безпекою життєдіяльності населення;

вміти:

ідентифікувати потенційні небезпеки, тобто розпізнавати їх вид, визначати просторові та часові координати, величину та ймовірність їх прояву;

визначати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори, що породжуються джерелами цих небезпек;

прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини, а вражаючих факторів – на безпеку навколишнього середовища;

визначати коло своїх обов’язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням задач цивільного захисту;

приймати рішення з питань цивільного захисту в межах своїх повноважень;

використовувати нормативно-правову базу захисту особистості та навколишнього середовища, прав особи на працю, медичне забезпечення, захист у надзвичайних ситуаціях, тощо;

розробляти заходи та застосовувати засоби від небезпечних, шкідливих та вражаючих факторів;

запобігати виникненню надзвичайних ситуацій, а в разі їх виникнення – примати адекватні рішення та виконувати дії, спрямовані на їх ліквідацію;

використовувати у своїй практичній діяльності громадсько-політичні, соціально-економічні, правові, технічні, природоохоронні, медико-профілактичні та освітньо-виховні заходи, спрямовані на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасному навколишньому середовищі;

планувати заходи щодо створення здорових і безпечних умов життя та діяльності;

забезпечувати якісне навчання працівників об'єктів господарювання з питань ЦЗ, надання допомоги та консультацій працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у НС;

оцінювати стан готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями та показниками.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Державна політика України у сфері цивільного захисту.

Вступ: Кроки історії від місцевої протиповітряної оборони до цивільної оборони і далі до цивільного захисту.

Основні напрями державної політики України у сфері цивільного захисту і правова основа, принципи та завдання ЦЗ. Системні характеристики та механізми державного управління у сфері цивільного захисту.

Єдина державна система цивільного захисту її складові, органи управління, сили і засоби, режими функціонування. Основні засади взаємодії органів управління функціональних і територіальної підстави єдиної системи управління захисту структурних підрозділів. Пункти управління.

Комісії з питань ТЕБ та НС. Загальні положення про Державну комісію з питань ТЕБ та НС. Нормативно-правові документи об'єктової комісії з питань НС.

Тема 2. Планування заходів з питань цивільного захисту.

Структурно-функціональна модель протидії НС (попереджувальна, компенсаційна, комплексна тощо). Запільні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів НС. Вимоги до складу, змісту та форми плануючої документації.

Методика розроблення планів з попередження НС. Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру.

Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на ПНО та пом'якшення їхніх наслідків. Вимог й до складання та змісту аналітичної і оперативної частини плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій.

Методика планування заходів із фізичного, функціонального, та комбінованого захисту персоналу, а також ліквідації наслідків НС, на основі прогнозу варіантів (сценаріїв) розвитку обстановки, аналізу власних та ресурсів третіх сторін щодо реагування на НС та ліквідації їхніх наслідків з урахуванням режиму функціонування системи.

Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу. ОГ до дій у НС, організація і проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з відпрацювання заходів за планами реагування на НС, локалізації та ліквідації аварій.

Тема 3. Оцінка стійкості роботи об'єктів в НС.

Визначення ступеня стійкості роботи об'єкта економіки і розробки заходів щодо її підвищення. Вивчення всіх його ділянок і оцінка як окремі елементи і весь об'єкт в цілому будуть сприймати вплив вражаючих факторів при виникненні НС та застосуванні засобів ураження.

Підвищення стійкості технічних систем і об'єктів. Проведення відповідних організаційно-технічних заходів, яким завжди передують дослідження стійкості конкретного об'єкта.

Дослідження стійкості роботи об'єкта до введення його в експлуатацію (на стадії проектування). Таке ж дослідження об'єкта відповідними службами на стадії технічних, економічних, екологічних та інших видів експертиз. Реконструкція або розширення об'єкта. Кінцева мета таких досліджень

Тема 4. Техногенні аварії з вибухами на вибухонебезпечних об'єктах.

Характеристика вибухонебезпечних об'єктів. Вибухові речовини (ВР) і газоповітряні суміші (ГПС). Процес виникнення вибуху КВР (ГПС), та утворення повітряної ударної хвилі. Характеристика зон вибуху, осередку ураження і зон руйнувань та їх залежність від маси продуктів вибуху. Ступень руйнування елементів середовища, ураження людини та об'єктів узагалі. Вплив теплового імпульсу вибуху ГПС на ступень ураження людини і пожежного становища населених пунктів і ОГ.

Тема 5. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів та пожеж.

Класифікація вибухо-, пожежонебезпечних зон та осередку ураження. Характеристика ступенів руйнування, теплового та токсичного впливу вибухів на елементи навколишнього середовища та людей.

Методи розрахунку характеристик зон ураження (радіусів зон вибуху та руйнування, теплового імпульсу, токсичної дії.) При вибухах конденсованих речовин, газоповітряних, паливо – повітряних сумішей у відкритому та замкнутому просторі.

Тема 6. Противибуховий та протипожежний захист ОГД.

Визначення категорії пожежі та потреби в силах та засобах для тушіння пожежі та показання першої медичної допомоги постраждалим.

Інженерні, технічні, технологічні та організаційні засоби та заходи, спрямовані на попередження, локалізацію та ліквідацію пожеж та їх наслідків на ОГД.

Тема 7. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.

Забезпечення інженерного захисту територій. Розробка генеральних планів забудови населених пунктів, ведення будівництва міст будинків, споруд, інженерних мереж, транспортних комунікацій; раціональне розміщення потенційно небезпечних об'єктів з урахування можливих проявів небезпечних і катастрофічних явищ.

Категорування міст і об'єктів. Межі зон можливих руйнувань катастрофічного затоплення, хімічного та радіаційного забруднення. Розміщення об'єктів, які мають небезпечні хімічні речовини, вибухові речовини і матеріали, легкозаймисті та горючі речовини. Розміщення об'єктів атомної енергетики.

Тема 8. Норми інженерно-технічних заходів ЦЗ.

Планування і забудова міст. Норми раціонального використання планувальної та просторової організації міста (іншого населеного пункту) щодо реалізації заходів захисту його населення.

Нормативно-методична база для проектування будівництва та експлуатації ОГ у складних інженерно-геологічних умовах.

Вимоги до складу, змісту, порядку розроблення, погодження та затвердження розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту у містобудівній документації на особливий період та на мирний час.

Тема 9. Захист населення і територій від НС техногенного характеру.

Загальні положення та основні принципи захисту населення та територій. Основні напрями, мета та завдання захисту населення і територій. Планування заходів захисту населення. Організаційно – економічні заходи.

Тема 10. Захист населення і територій від НС техногенного характеру.

Основні напрямки підготовки населення до дій в умовах НС.

Заходи щодо захисту населення : інформування та оповіщення, спостереження, застосування засобів колективного та індивідуального захисту, евакуаційні заходи. Матеріально – технічне та медичне забезпечення.

Тема 11. Захист населення і територій від НС природного характеру.

Життєзабезпечення населення у НС. Організаційно – економічні заходи: декларування, ліцензування, страхування, нагляд і контроль, стандартизація та державна експертиза.

Планування заходів захисту в зонах хімічного забруднення.

Хімічні речовини – їх класифікація, фізико-хімічні і токсичні властивості. Загальний характер дії НХР на організм людини

Хімічно-небезпечні об'єкти. Засоби зберігання, перевезення й утримання НХР. Періоди випаровування НХР при руйнуванні ємності з НХР та їхній вплив на навколишнє середовище. Критерії для визначення масштабів хімічного зараження і ураження людини. Ліквідація наслідків хімічних аварій і захист населення від хімічного ураження.

Тема 12. Планування заходів захисту в зонах біологічного забруднення.

Загальна характеристика аварії з викладом небезпечно хімічних речовин (НХР) і масштабів хімічного зараження. Прогнозування хімічної обстановки:

- розрахунок масштабів хімічного забруднення при довгостроковому та аварійному прогнозуванні за еквівалентними значеннями небезпечно хімічних речовин в первинній та/або вторинній хмарі.

- порядок нанесення зон хімічного зараження на картографічну схему (план, карту).

- планування заходів з запобігання поширенню інфекційних захворювань.

Тема 13. Планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення.

Загальна характеристика РНО та вимоги до їх розміщення на території України. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами та їх наслідки. Фази аварії та фактори радіаційного впливу на людину, ознаки радіаційного ураження – гостре та хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії.

Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Критерії для визначення зон планування та здійснювання протирадіаційних заходів захисту населення на ранній фазі аварії. Режим радиаційного захисту населення.

Тема 14. Планування заходів захисту в зонах хімічного забруднення.

Хімічні речовини – їх класифікація, фізико-хімічні і токсичні властивості. Загальний характер дії НХР на організм людини

Хімічно-небезпечні об'єкти. Засоби зберігання, перевезення й утримання НХР. Періоди випаровування НХР при руйнуванні ємності з НХР та їхній вплив на навколишнє середовище. Критерії для визначення масштабів хімічного зараження і ураження людини. Ліквідація наслідків хімічних аварій і захист населення від хімічного ураження.

Тема 15. Планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення.

Планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення. Загальна характеристика радіаційних аварій і зон радіоактивного забруднення.

Протирадіаційний захист (термінові, невідкладні, довгострокові контрзаходи) в умовах радіаційної аварії, критерії для прийняття рішення щодо їхнього запровадження.

Тема 16. Організація рятувних та невідкладних робіт. Угрупування сил ЦЗ для виконання РІНР

Система управління у НС: органи управління, уповноважені керівники та штаби щодо ліквідації НС, пункти управління (міські, заміські, запасні та пересувні); система зв'язку, оповіщення і автоматизованого управління; організація взаємодій органів управління.

Організація рятувальних та інших невідкладних робіт: мета, завдання і загальна характеристика РІНР; техніка, що застосовується при ліквідації наслідків НС. Склад та завдання угруповання сил

першого, другого ешелонів та резерву. Спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються до проведення РІНР ті їхні тактико-технічні можливості.

Тема 17. Керування силами і засобами об'єктів господарської діяльності.

Стадії управління, мета та утримування, структура та елементи процесу управління. Особливості і загальні закономірності в організації РІНР (періодизація; мобільність та оснащеність формувань, рятування уражених – як виробничо-технологічний процес, розгортання робіт на широкому фронті; керівництво РІНР оперативними штабами).

Тема 18. Ліквідація наслідків аварій з викидом хімічно небезпечних речовин.

Превентивні заходи щодо зниження масштабів впливу Небезпечних хімічних речовин на ОГ та АТО. Оцінка хімічної обстановки: визначення можливих втрат серед населення(працюючих), сил та засобів для локалізації аварії і мінімізації масштабів хімічного зараження(постановка водяних завіс, розведення, обеззараження розливів рідинами та твердими сипучими матеріалами; обвалування, збір, та засипання рідкої фази НХР ґрунтом і сорбуючими матеріалами.

Визначення комплексу заходів захисту персоналу і матеріальних цінностей ОГ та АТП у разі виникнення аварії на радіаційно небезпечному об'єкті.

Тема 19. Ліквідація наслідків аварій на радіаційно небезпечних об'єктах.

Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного впливу на ОГ та АТО. Типові режими радіаційного захисту і функціонування ОГ в умовах радіоактивного забруднення місцевості. Визначення комплексу заходів захисту персоналу і матеріальних цінностей ОГ та АТП у разі виникнення аварії на радіаційно небезпечному об'єкті. Розробка та реалізація дій на різних фазах розвитку радіаційної аварії.

Тема 20. Ведення рятувальних ті інших невідкладних робіт.

Загальна характеристика становища у районі лиха. Основні засоби, тактика дій і способи виконання аварійно-рятувальних робіт.

Невідкладні роботи: улаштування проїздів та проходів, укріплення та завалювання нестійких конструкцій, аварійні роботи на комунально-енергетичних мережах і спорудах.

Матеріально-технічні, медичне (строки подавання першої медичної, долікарської та лікарської допомоги постраждалим) та інші види забезпечення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Тема 21. Організація життєзабезпечення населення в НС та надання гуманітарної допомоги.

Організація життєзабезпечення населення у НС та надання гуманітарної допомоги потерпілим.

Життєзабезпечення населення у НС. Організаційно – економічні заходи: декларування, ліцензування, страхування, нагляд і контроль, стандартизація та державна експертиза.

Використання матеріальних ресурсів з резервного, оперативного, регіонального та місцевого резерву. Порядок підготовки матеріалів на підставі яких надається експертний висновок щодо рівня НС.

Тема 22. Створення фінансових та матеріальних резервів для ліквідації НС та їх наслідків.

Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим, страховий механізм відшкодування збитків. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання зведень щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету.

4. Структура навчальної дисципліни

«ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	пр.р.	лаб.р.	ІНЗ	СРС		лекції	пр.р.	лаб.р.	ІНЗ	СРС
Змістовний модуль 1.												
Тема 1. Державна політика України у сфері цивільного захисту.	8	2		–	–	6						
Тема 2. Планування заходів з питань цивільного захисту.	6	2		–	–	4						
Тема 3. Оцінка стійкості роботи об'єктів в НС.	8	2		–	–	6						
Тема 4. Техногенні аварії з вибухами на вибухонебезпечних об'єктах.	6	2		–	–	4						
Тема 5. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів та пожеж.	8	2	6	–	–	-						
Тема 6. Противибуховий та протипожежний захист ОГД.	6	2		–	–	4						
Тема 7. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	8	2		–	–	6						
Тема 8. Норми інженерно-технічних заходів ЦЗ.	6	2		–	–	4						
Тема 9. Захист населення і територій від НС техногенного характеру при вибухах ВНР.	10	2	6	–	–	2						
Тема 10. Захист населення і територій від НС техногенного характеру при вибухах ВНР.	10	2	6	–	–	2						
Тема 11. Захист населення і територій від НС природного характеру.	10	2	6	–	–	2						
Тема 12. Планування заходів захисту в зонах хімічного забруднення.	10	2	6	–	–	2						
Тема 13. Планування заходів захисту в зонах біологічного забруднення.	6	2		–	–	4						
Тема 14. Планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення.	10	2	6	–	–	2						
Тема 15. Планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення.	8	2		–	–	6						

Тема 16. Організація рятівних та невідкладних робіт. Угрупування сил ЦЗ для виконання РІНР.	10	2		–	–	8						
Тема 17. Керування силами і засобами об'єктів господарської діяльності.	10	2				8						
Тема 18. Ліквідація наслідків аварій з викидом хімічно небезпечних речовин.	8	2	6			-						
Тема 19. Ліквідація наслідків аварій на радіаційно небезпечних об'єктах.	8	2	6			-						
Тема 20. Ведення рятувальних та інших невідкладних робіт.	6	2				4						
Тема 21. Організація життєзабезпечення населення в НС та надання гуманітарної допомоги.	10	4				6						
Тема 22. Створення фінансових та матеріальних резервів для ліквідації НС та їх наслідків.	8	4				4						
Разом :	180	48	48	–	–	84						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість годин
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Захист населення і територій від НС техногенного характеру при вибухах ВНР.	6	
2	Захист населення і територій від НС техногенного характеру при вибухах ВНР	6	
3	Захист населення і територій від НС природного характеру	6	
4	Планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення	6	
5	Планування заходів захисту в зонах хімічного забруднення	6	
6	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів та пожеж	6	
7	Ліквідація наслідків аварій з викидом хімічно небезпечних речовин	6	
8	Ліквідація наслідків аварій на радіаційно небезпечних об'єктах.	6	
	Разом	48	

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість Годин (заочна)
1	Проробка теми: «Державна політика України у сфері цивільного захисту».	6	
2	Проробка теми: «Планування заходів з питань цивільного захисту».	4	
3	Проробка теми: «Оцінка стійкості роботи об'єктів в НС».	6	
4	Проробка теми: «Техногенні аварії з вибухами на вибухонебезпечних об'єктах».	4	
5	Проробка теми: «Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів та пожеж».	-	
6	Проробка теми: «Противибуховий та протипожежний захист ОГД».	4	
7	Проробка теми: «Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту».	6	
8	Проробка теми: «Норми інженерно-технічних заходів ЦЗ».	4	
9	Проробка теми: «Захист населення і територій від НС техногенного характеру при вибухах ВНР»	2	
10	Проробка теми: «Захист населення і територій від НС техногенного характеру при вибухах ВНР».	2	
11	Проробка теми: «Захист населення і територій від НС природного характеру».	2	
12	Проробка теми: «Планування заходів захисту в зонах хімічного забруднення».	2	
13	Проробка теми: «Планування заходів захисту в зонах біологічного забруднення».	4	
14	Проробка теми: «Планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення».	2	
15	Проробка теми: «Планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення»	6	
16	Проробка теми: «Організація рятівних та невідкладних робіт. Угрупування сил ЦЗ для виконання РІНР».	8	
17	Проробка теми: «Керування силами і засобами об'єктів господарської діяльності»	8	
18	Проробка теми: «Ліквідація наслідків аварій з викидом хімічно небезпечних речовин»	-	
19	Проробка теми: «Ліквідація наслідків аварій на радіаційно небезпечних об'єктах»	-	
20	Проробка теми: «Ведення рятувальних ті інших невідкладних робіт»	4	
21	Проробка теми: «Організація життєзабезпечення населення в НС та надання гуманітарної допомоги»	6	
22	Проробка теми: «Створення фінансових та матеріальних резервів для ліквідації НС та їх наслідків»	4	

	Разом	84	
--	--------------	-----------	--

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Передбачено навчальним планом розрахункова робота. Студенти денної форми навчання виконують розрахунково-графічну роботу на тему «Визначення стійкості роботи ОГД при аваріях з викидами небезпечних хімічних речовин та радіоактивних речовин».

9. Методи контролю

Методи контролю та розподіл балів, що присвоюється студентам. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю здійснюється у фронтальній, груповій, індивідуальній формах, перевірки виконання ситуативних задач тощо. Тестовий контроль можна проводити на практичних заняттях.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або на окремих його завершальних етапах.

Семестровий контроль проводиться у формі іспиту в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни «Цивільний захист», і в терміни, встановлені навчальним планом. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів роботи відповідно до розподілу балів, які отримують

Форма навчання	Поточний контроль										Максимальний бал, що повинен набрати студент	Форма контролю
	Пр 1	Пр 2	Пр 3	Пр 4	Пр 5	Пр 6	Пр 7	Пр 8	ІНДЗ	Іспит	100 балів	Іспит
денна	2	3	2	3	3	2	2	3	20	60		

Примітка: Пр2, Пр3 і т.д. практичні роботи

10. Оцінювання знань студентів

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними шкалами:

За 100-бальною шкалою	Для іспиту
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	не задовільно

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Цивільний захист» відповідає ліцензійним і акредитаційним вимогам, а саме:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Методичні рекомендації для практичних занять.
3. Курс лекцій
4. Методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни.
5. Екзаменаційні білети з дисципліни.
6. Перелік питань до підсумкового контролю знань студентів.

12. Рекомендована література

1. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
2. Кодекс цивільного захисту – К., 2012.

3. ДСТУ Б А.2.2-7:2010. Проектування. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів. Київ. – Мінрегіонбуд. України, -2010.
4. Закон України “Про цивільну оборону України” – К.Голос України, 06.03.1993.(додаток – 24.03.1999р).
5. Положення про цивільну оборону України. Постанова кабміну України від 10.05.1994.-№299
6. Закон України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи". – К.: Відомості Верховної Ради України, 1991. – № 16. – Ст. 198; 1992., № 13. – Ст. 177.
7. Закон України “ Про аварійно – рятувальні служби”. - К.Урядовий кур’єр, 14.12.1999. - №1281.
8. Закон України “ Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”. - К.Урядовий кур’єр, 16.09.2000. - №149.
9. Організація медичного забезпечення при природних та техногенних катастрофах – К., 1998
10. Постанова КМ України “ Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій ” від 16.02.98 №174 (Із зм. і доп., внесеними постановами КМ України від 24.09.99 №1763, від 21.10.99 №43.
11. Постанова КМ України “ Про порядок формування розміщення та проведення операцій з матеріальними цінностями Державного резерву ” від 08.10.97року №1129.
12. Постанова кабміну України ” Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру ” К.03.08.1998.-№1198
13. Указ Президента України «Про систему реагування на надзвичайні ситуації на водних об’єктах» від 15.06.01 №436/2001.
14. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інш. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008.– 223 с.
15. 2. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с.
16. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., «Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях». Навчальний посібник, Видавництво НУ «Львівська політехніка». Львів, 2004р.,- 136с.
17. Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. "Техногенна та природна небезпека". Т.3."Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування".Посібник.- К.: КІМ, 2007, 2008.- 636 с.,- 152 с.
18. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., -К.: АМУ, 2008, -250с.
19. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.– К: Знання-Прес, 2007.– 487 с.
20. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред.. проф.. М.О. Біляковича.– К.: Арістей, 2007.– 386 с.
21. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005-338 с.
22. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.
23. ДБН В2.2.5-97 «Захисні споруди цивільної оборони», Держмістобудування. – К,1997.
24. ДБН В.1.2-4:2006. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони)
25. Беликов А.С., Капленко Г.Г., Мацияко В.В., Пушнин Л.П. и др./ Безопасность жизнедеятельности / Под ред. д.т.н., проф. А.С. Беликова. – Днепропетровск: ФОП Середняк Т.К., 2015г. – 636с.

26. ДСТУ 3891-99. Безпека у надзвичайних ситуаціях. – К.: Держстандарт, 1999.
27. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України 19.10.2004р. №126
28. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування об'єктів підвищеної небезпеки. Держнаглядохоронпраці. Київ – 2002. – 123 с.
29. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Вип.3. Під заг. ред. В.В. Дурдинця - Київ: Агенство "Чорнобиль інтерінформ", 2001.-532с.

Допоміжна

1. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 284 с.
2. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" / В.О.Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.
1. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009.- 264 с.
2. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286с.
3. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тищенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Київ: Кондор, 2003. – 424с.
4. Черняков О.Г., Кочін І.В., Сидоренко П.І., Букін В.Є, Костенецький М.І. Медицина катастроф. Навч. посібник. К.: "Здоров'я". 2001, - 348 с.
5. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "БескидБіт", 2005. – 304 с.
6. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.
7. Літвак С.М., Михайлюк В.О. Безпека життєдіяльності. Навч. Посібник. Миколаїв. – ТОВ «Компанія ВІД» - 2001 – 230 с.
8. Положення «Про Міністерство з надзвичайних ситуацій та захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи», указ Президента України №1005-96-К., 1996.
9. Пушнін Л.П., Капленко Г.Г., Фоменко В.І. **Техногенні аварії з вибухами і руйнуваннями гребель.** Методичні вказівки. ПДАБА, 2008. - 63с.
10. Пушнін Л.П., Капленко Г.Г. **Техногенні аварії з викидом небезпечних хімічних речовині ліквідація їх наслідків.** Методичні вказівки, ПДАБА, 2006, 77с.
11. Пушнін Л.П., Капленко Г.Г., Чесанов В.Л. **Техногенні аварії з викидами радіоактивних речовин.** Методичні вказівки, ПДАБА, 2009.
12. Пушнін Л.П., Капленко Г.Г. **Прогнозування наслідків техногенних аварій.** Методичні вказівки, ПДАБА, 2010.

5. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.

4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
6. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
8. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
9. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
10. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
11. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
12. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
13. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
14. Новини про поточні події у світі, в т.ч. про надзвичайні ситуації [http://www.100top.ru/news/\(російською мовою\)](http://www.100top.ru/news/(російською%20мовою))
15. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».